
Az agrár-oktatás „újrafelfedezése” 2020-ra (Akcióprogram az Amerikai Egyesült Államokban)

Juhász Csaba

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Mezőgazdaságtudományi Kar,
Víz- és Környezetgazdálkodási Tanszék, Debrecen

ÖSSZEFOGLALÁS

Az agrár-oktatás világa egyre komplexebbé válik. Több információt tárunk fel, terjesztünk és értelmezzünk, kevesebb idő alatt, mint bármikor ezelőtt. Ezek a gyors változások a gondolkodás, a munka és az együttműködés új módjait követelik meg. 1996. január 1-én az Amerikai Egyesült Államokban a Nemzeti Agrár-oktatási Tanács életre hívta az „Agrár-oktatás újrafelfedezése 2020-ra” nevű kezdeményezést, hogy megerősítse a mezőgazdasági és élelmiszeri rendszerek oktatását a 21. századra. Ez a projekt nemzeti törekvés a mezőgazdasági oktatás érdekében, közös vízió egy stratégiai terv keresésében az agrár-oktatás hosszú távú jövőjével kapcsolatban. Az „Agrár-oktatás újrafelfedezése 2020-ra” egy olyan elképzelt és tervezett együttműködés, amely helyi, állami, területi és nemzeti szinten közös gondolkodásra készíteti az érdekelt kulcsszereplőket. Ezek a csoportok pedig megosztják egymással gondolataikat és ötleteiket, mialatt kidolgozzák arról szóló elképzelésüket, hogy milyen legyen az agrár-oktatás a 21. században.

SUMMARY

The world of agricultural education continues to grow more complex. We develop, disseminate and interpret more information in less time than ever before. These rapid changes require new ways of thinking, working and interacting. On January 1, 1996, in the United States of America, The National Council for Agricultural Education inaugurated „Reinventing Agricultural Education for the Year 2020” an initiative to strengthen agricultural and food systems education for the 21st Century. This project is a national effort on behalf of agricultural education, vision and strategic plan for agricultural education in the longer range future. „Reinventing Agricultural Education for the Year 2020” is a visionary planning initiative that brings together key stakeholders at the local, state, regional and national levels. These groups share their thoughts and ideas while developing consensus on what agricultural education should be in the 21st century.

BEVEZETÉS ÉS IRODALMI ÁTTEKINTÉS

„A legjobb módja a jövő feltalálásának, ha megalkotjuk”

(Peter Drucker)

A természettudomány és így az agrár-oktatás világa is egyre komplexebbé válik. Több információt tárunk fel, terjesztünk és értelmezzünk, kevesebb idő alatt, mint bármikor ezelőtt. A gyors változások több területen az együttműködés és alkalmazkodás új módjait követelik meg (Fritz, 1990; Senge, 1990).

Az Amerikai Egyesült Államokban a Nemzeti Agrár-oktatási Tanács 1996-ban „Az agrár-oktatás „újrafelfedezése” 2020-ra” címmel indított el programot (The National Council for Agricultural Education, 1997). A projekt célja, hogy megerősítse a mezőgazdasági és élelmiszeri rendszerek XXI. századi oktatását. A program a helyi, területi, állami és nemzeti szinten kapcsolja össze az oktatásban érdekeltet. Ezek a csoportok megosztják egymással gondolataikat és ötleteiket, mialatt kidolgozzák azt, hogy milyen legyen az agrár-oktatás a XXI. században.

„Az agrár-oktatás újrafelfedezése 2020-ra” nevű kezdeményezésen keresztül esély van arra, hogy a jövő képét kifejlesszék. Ez a nem egyszerű feladat alapvető változást kíván a gondolkodásban és komoly ráfordítást az agrárium különböző résztvevőitől, oktatóktól és más érdekeltektől.

Az Agenda 21-ben, az ENSZ környezettel és fejlődéssel foglalkozó konferenciáján, a világszervezet 1992-ben kiadott okiratában megállapítást nyert: „az oktatás döntő fontosságú a fenntartható fejlődés elősegítésében” (The United Nations, 1992).

1996 márciusában a Clinton Elnöki Kabinet jelentést készített a „Fenntartható Amerika: egy új együttműködés a jövő jólétéért, lehetőségeiért és egészséges környezetéért” címmel (The President’s Council on Sustainable Development, 1996). Ebben is körvonalazódik az a felismerés, miszerint a fenntarthatóság alapelveinek beépítése a nemzeti oktatási rendszerbe az eddigiektől eltérő megoldásokat igényel. Világos útírányt mutat egy újfajta együttműködés felé, amely leginkább a fenntartható fejlődés környezeti vonatkozásait hangsúlyozza. Egy ilyen útírány pontos meghatározása sok tudományág segítségét igényli majd, mely a minket körülvevő világra ható természetes és mesterséges környezet, és a gazdasági-politikai erők közötti kapcsolatokra irányul. Ezek az erők nem stabilak és állandóan változó feltételeknek vannak kitéve. Éppen ezért a fenntartható fejlődés inkább egy folyamat és nem egy meghatározott cél.

A fenntarthatósággal kapcsolatos jövőképünk akkor fog kifejlődni, ha a környezeti, gazdasági és társadalmi erők változáson mennek keresztül. A filozófiai alapelv az, hogy a fenntarthatóságot, mint folyamatot állandóan újra meg kell erősíteni, ahogy haladunk a fenntartható gazdálkodás legteljesebb megvalósítása felé (Juhász, 1999; Juhász és Tamás, 1999; Juhász és Radócz, 2000).

„AZ AGRÁROKTATÁS „ÚJRAFELFEDEZÉSE” 2020-RA” KEZDEMÉNYEZÉS FŐ CÉLJAI:

- nemzeti párbeszédet folytatni az Amerikai Egyesült Államokat érintő kihívásokról, lehetőségekről, globális élelmiszeri rendszerekről és az agrároktatásról az óvodáskortól a felnőtt korig;
- megalapítani egy átfogó, országos jövőkép folyamatot, amelyekben az államok területi csoportjai kifejlesztik a kívánt jövő képét az agrároktatásban;
- megtervezni és megvalósítani egy különleges stratégiai tervet, amelyben a résztvevő államok és szervezetek új közösségeket és újító kezdeményezéseket hoznak létre, hogy a kívánt jövő felé haladjanak;
- helyzetbe hozni az érdekelteket, hogy a stratégiai tervükben kifejlesztett kezdeményezéseket úgy valósítsák meg, hogy megosszák az információkat az államok között, oktatási felkészítést biztosítsanak és beruházást végezzenek;
- nyomon követni az országos erőfeszítéseket; egyesítve az eredményeket egy nemzeti jövőképben, és a stratégia megvalósításában.

EGY JÖVŐKÉP JELENTŐSÉGE

1961 májusában John F. Kennedy elnök kijelentette, hogy: „Egy embert fogunk eljuttatni a Holdra és még ebben az évtizedben vissza is hozzuk”. Kezdetben sok tudós, politikus és média szakértő ezt lehetetlennek tartotta. Fokozatosan azonban abból a vitából, hogy „ezt nem lehet megcsinálni”; „mit kell csinálni, hogy ez valósággá, a mindennapok feladatává váljon” lett.

Különböző csoportok, akik az Apolló teljes technikai tervezésén dolgoztak, egyesíteni kezdték a legjobb megoldási módokat, hogy egy jobb konstrukciót hozzanak létre. Korábban egymással szemben álló csoportok kezdtek el együtt dolgozni a technikai áttöréseken. Az űrkutatással kapcsolatos régóta fennálló kritikák ösztönözték az új gondolatok megszületését.

A kétségek, a félelmek és a korlátok átalakultak egy közös gondolkodásmóddá. Különböző csoportok – akár egymással ellentétes érdekeltségekkel – találtak egy közös területet, ahol szövetséget építettek ki, és a középpontba a „lehetőséget” állították. Vizsgálatok ezreit hajtották végre, új technológiák bukkantak fel, és korábbi feltevéseket cáfoltak meg... és 1969-ben az ember eljutott a Holdra.

Kennedy elnöknek nem volt terve a Holdra való eljutáshoz. Nem is javasolt egy eljárást annak a megtervezésére, hogy hogyan lehet oda eljutni. Amit Kennedy tett, nem volt más, minthogy létrehozott egy *jövőképet*, ami egy egész országot mozgósított, és több tízezer ember erőfeszítéseit hangolta össze.

Egy jövőkép, a kívánt jövő víziója, amely világosan, erőteljesen és magabiztosan fejezi ki egy csoport vagy tudományterület legfontosabb törekvéseit. Egy jövőkép fontossága azon múlik, amit

megvalósít és nem azon, amit hangoztat. Az ereje abban áll, hogy *motiválja és összehangolja az erőfeszítéseket*.

A jövőképek nagy tetteket motiválnak, mert amikor az emberek valóban kiállnak egy jövőkép mellett, akkor erőfeszítéseket tesznek – maguk és a szervezeteik is –, hogy valóra váltsák azokat. A jövőképek növelik az emberek saját törekvéseit és fontosságát biztosítanak a közös tevékenységnek.

A HATÉKONY JÖVŐKÉPEK TULAJDONSÁGAI

Legyen általánosan elfogadott!

Egy jövőkép soha nem lehet csak egy egyén vagy szűk szakmai csoport által előírt dolog. Ahhoz, hogy érzelmi hatása legyen, általánosan kell elfogadni. Az, hogy általánosan elfogadott, különböző eredetű lehet, pl. személyesen érintve vagyunk a közös vízióban, vagy nagyon tiszteljük a vezetőt vagy csoportot, aki, akik a víziót javasolták, vagy az a hit, hogy a vízió kifejezi valakinek a saját értékét.

Legyen közös!

Egy jövőkép csak akkor tölti be a szerepét, ha közös. A vízió akkor működik, ha felvet egy közös kihívást, összehangolja az emberek erőfeszítéseit, hogy irányítás nélkül fogjanak össze és alakítsanak ki egy csoportszellemet, amelyben elismerik és értékelik egymás közreműködését a jövőkép felé vezető úton.

Fejezze ki az emberek legfontosabb törekvéseit, hogy mit akarnak megalkotni a világban.

Az önző, egyéni vízióknak, mint például „sikeresnek lenni”, „versenyképesnek lenni”, „fontosnak lenni” vagy „nagy profitot termelni” természetesen nincsen érzelmi hatásuk. Az ilyen fajta célok nagyon értékesek, de a vízióknak ennél többet kell tenniük: összefogni az embereket, hogy „eredményeket hozzanak létre” a legfontosabb törekvések szintjén. A vízióknak, túl kell mutatniuk magán a csoporton vagy szervezeten. Az a feladatuk, hogy összefogják azt, amit az emberek közös munkával alkothatnak a világban.

Mutasson túl a jelenlegi realitások talaján!

A hétköznapi kihívások, sohasem hozzák ki a csoportból a legnagyobb erőfeszítéseket. A víziók, amelyek erőfeszítéseket követelnek, mint pl. a Holdra lépés, mindig kitolják a határát annak, amit az emberek lehetségesnek gondoltak. A jövőképek elég merészek ahhoz, hogy arra kényszerítsék az embereket, hogy feltegyék a kérdést maguknak, „Ez lehetséges, reális?”. A belső válasz: „Igen”. A víziók nagy merészségéből ered hatalmuk fő forrása. Mert a vízió összekapcsol egy merész vállalkozást egy fontos következménnyel, ez adja a résztvevőknek a fontosságát és a kaland érzését. Ez lehetőségeket

biztosít a tettekre, amelyekben az emberek érezhetik közreműködésük fontosságát, felülmúlhatják saját korlátaikat.

Legyen megvalósítható egy bizonyos időn belül!

Egy elképzelésnek a változtatások határáig kell mennie, az embereknek pedig – akik osztják az elképzelést – hinniük kell abban, hogy meg tudják valósítani. Biztosnak kell lenniük abban, hogy ez „feltétlen lehetőség”, nem számít milyen nehéz elérni.

AMIT A JÖVŐKÉP NEM TUD MEGVALÓSÍTANI

A jövőképek nem csodaszerek különböző csoportok és szervezetek bajaira. Az újítás a vízió szintjén új irányt mutat. Sokkal több tevékenységi szint van, amelyeknek sikeresen kell működnie ahhoz, hogy a vízió megvalósuljon, a stratégiai tervtől a költségvetésig, a bevált módszerekig, a reklámpolitikáig és a napi munkáig.

Nincsen garancia arra, hogy a jövőkép megszünteti a mélyen gyökerező vitákat, bár gyakran segíthet a megoldásukban. Szembehelyezve egy jelenlegi vitát a hosszú távú törekvésekkel és változásokkal, lehetséges, hogy a következő húsz év csökkenteni és újrafogalmazza a konfliktust azáltal, hogy kilátásba helyezi azt. Olykor egy jövőkép teljes egységet alkothat, amelyben az egymással versengő és vitázó csoportok összegezhetik különböző szemléletmódjaik legjobb, legkedvezőbb aspektusait.

Egy jövőkép szintén nem tudja feltárni, hogy milyen lehetőségeket és veszélyeket tartogat a világ a következő néhány évtizedben. Nem tudja előre megjósolni a külső környezet változó körülményeit, de jelzi és kivetíti a belső törekvéseket. Nem helyettesíti az óvatosságot és változásra való fogékonyságot.

A világban végbemenő jelentős változások megkívánják, hogy időről időre megújuljanak a jövőképek, hogy aktuálisak és életszerűek legyenek. Ahogy egy új generáció belép egy csoportba vagy szervezetbe, szüksége van lehetőségekre, hogy több szempontból is megismerje a jövőképet, azt saját igényeihez alakítsa.

AZ ÉRINTETT CSOPORTOK BEVONÁSA

„Az agrárokztatás újrafelfedezése 2020-ra” program résztvevői különböző feladatokat oldanak meg. Elképzelnek egy olyan agrárokztatási közösséget 2020-ban, ahol a tanítás, a tanári tréningek és tanfolyamok tartalmát megreformálják. Ahol a tanterv globalizált, és mind a diákok, mind a tanárok a legfejlettebb módszerekkel teremtenek kapcsolatot rendszeresen egymással az egész világon. Ahol az egész agrárközösség együtt dolgozik, hogy tökéletesítse a High Yield Conservation technikáit, hogy kielégítődjének a gyorsan növekedő globális igények az agrártermékekre, anélkül, hogy elfogadhatatlan környezeti hatásokat okoznának. Ahol a mezőgazdasági ismereteket az óvodás kortól a felnőtt szintig tanítják.

A feladatok megoldása workshop-ok keretében történik. A résztvevők által teljesítendő feladatok három kategóriába csoportosíthatók:

- bemelegítő feladatok,
- elképzelést kiterjesztő feladatok,
- jövőkép feladatok.

A „Bemelegítő feladatoknak” az a céljuk, hogy elgondolkodjunk azokról a trendekről és fejlesztésekről, amelyek a jövőt fogják formálni. Ezek a feladatok lehetőséget biztosítanak arra is, hogy a résztvevők találkozzanak és megismerjék egymást.

Ahhoz, hogy képet alkossunk arról, hogy milyen lehet a jó agrárokztatás 2020-ban, a jövővel kapcsolatos általános és az agrárokztatással kapcsolatos konkrét gondolatok korlátait le kell dönteni. Az „elképzelést kiterjesztő feladatok” arra kényszerítik az embereket, hogy „elvonatkoztatva” gondolkodjanak. Fontos hogy megértsék, hogy ebben a részében a workshop-nak az a helyes, ha ötletekkel állnak elő, mert a cél itt az, hogy gyakorolják az elvonatkoztatást.

A „Jövőkép” feladatok azt a célt szolgálják, hogy kitermeljék az ötletek és elképzelések „nyersanyagait”, amelyekre a jövőkép megalkotásában szükség lesz.

A programban történő széles körű részvétel, ez az agrárokztatás újrafelfedezésének a kulcsa!

„Az agrárokztatás újrafelfedezése 2020-ra” programról bővebb információ a <http://www.agedhq.org/> Weboldalon található.

IRODALOM

Fritz, R. (1990): The Aspirations Model. Leadership by Design. St. Louis
Juhász Cs. (1999): Oktatás a fenntartható fejlődésért. Magyar Felsőoktatás. 6. 26-27.
Juhász Cs.-Tamás J. (1999): A fenntarthatóság oktatása az iskola és iskolarendszeren kívüli képzésben. IV. Veszprémi Környezetvédelmi Konferencia és Kiállítás, 59-62.
Juhász Cs.-Radócz L. (2000): Oktatás a fenntartható fejlődésért. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 36.
Senge, M. P. (1990): The Art and Practice of the Learning Organization. The Fifth Discipline. New York, Doubleday

The National Council for Agricultural Education (1997): Reinventing Agricultural Education for the year 2020. A national partnership for excellence in agriculture and education. Washington, DC. USDA
The President's Council on Sustainable Development (1996): Sustainable America. A New Consensus for Prosperity, Opportunity, and a Healthy Environment for the Future. U.S. Government Printing Office. Washington, DC. 186.
The United Nations (1992): Earth Summit' 92. The United Nations Conference on Environment and Development. Rio de Janeiro. The Regency Press Corporation. London, 240.